

Information om föreskrifter om dricksvatten (SLVFS 2001:30)

Föreskriften innebär att det är dricksvattenanläggningens storlek och verksamhetens karaktär som avgör om föreskrifterna skall tillämpas eller inte. I föreskrifterna ingår krav på egenkontroll. Föreskrifterna innebär även att vattenverken skall ha en ansvarig person som tar ansvar för drift och skötsel av verket. Ansvarig skall upprätta beskrivning över verket, driftsinstruktioner samt egenkontrollprogram för verket och hålla dessa dokument uppdaterade.

I föreskrifterna finns krav på undersökningar av utgående dricksvatten (ex. direkt ur hydrofor), dessutom tillkommer krav på undersökningar av vattnet nära användaren (ex. ur kökskran). Provtagningsfrekvens och omfattning styrs av föreskrifterna. Mer utförlig beskrivning av föreskriften följer nedan.

Definitioner

Som *dricksvatten* räknas allt vatten som är avsett för dryck, matlagning eller beredning av livsmedel samt allt vatten som används i livsmedelsproducerande företag.

Som *vattenverk* räknas sådan del av anläggning som avser uppfordring, beredning, eller liknande hantering av dricksvatten, samt tillhörande reservoarer eller liknande anordningar för förvaring av dricksvatten.

Som *distributionsanläggning* räknas sådan del av anläggning för distribution av dricksvatten som avser rörledningar, pumpar, reservoarer eller liknande rörutrustning för distribution av dricksvatten.

Omfattning

Föreskriften gäller för allt dricksvatten från vattenverk som tillhandahåller mer än 10 m³ dricksvatten per dygn eller försörjer fler än 50 personer, oavsett om verksamheten är yrkesmässig eller inte. Dessutom gäller föreskriften för alla kommersiella och offentliga verksamheter, oavsett storlek, ex. camping, gästhamn, servicehem, friluftsanläggningar och liknande inrättningar.

De mindre vattenverk som inte omfattas, exempelvis privata brunnar, mindre samfälligheter o.s.v. omfattas istället av socialstyrelsens allmänna råd om dricksvatten.

Beredning och Distribution

När vattnet bereds skall särskild hänsyn tas till råvattnets kvalitet och risken för förändringar i kvalitén under distributionen, så att vattnets kvalitet när det når användarna är säkerställt.

Beredningen skall vara försedd med ett tillräckligt antal skydd mot mikrobiologisk förorening ("mikrobiologiska barriärer"). Som mikrobiologisk barriär räknas exempelvis desinfektion med klor eller UV-ljus. Vid en anläggning där råvattnet utgörs av rent, opåverkat grundvatten bör det normalt finnas en barriär i beredskap. Ett verk med viss ytvattenpåverkan bör vara utrustat med minst en barriär.

Vid vattenverk skall det finnas:

1. En beskrivning av verket

Beskrivningen av vattenverket kan exempelvis innehålla:

- Uppgifter om verkets namn, adress
- Uppgifter om vattentäkten/erna
- Planritning
- Beskrivning av beredningsmetoder inklusive flödesschema
- Uppgifter om de kemikalier som används vid verket och hur de förvaras
- Uppgifter om den produktionsvolym som verket är dimensionerat för

2. En lättillgänglig driftsinstruktion.

Driftsinstruktionen kan exempelvis innehålla:

- Arbets- och beslutsordning med ansvarsfördelning och arbetsbeskrivningar för den personal som ansvarar för processerna i vattenverket
- Doseringsanvisningar beträffande processkemikalier
- Program för egentillsyn (se nedan)
- Instruktion om hur den löpande verksamheten skall dokumenteras och avrapporteras
- Rutiner för funktionskontroll och kalibreringar
- Larmgränser
- Åtgärdslista vid driftstörningar och om larm utlöses
- Rutiner för nyttjande av reservvattentäkt
- Namnlista på de personer som bör kontaktas vid allvarliga driftstörningar
- Skydds och säkerhetsinstruktioner

3. En tillgänglig person som är driftsansvarig för vattenverket.

- Vid driftstörningar eller andra problem är det viktigt att personal med kompetens om hur anläggningen fungerar finns tillhands för att snabbt komma tillrätta med störningen. En dokumenterad driftsansvarig skall därför finnas till anläggningen, med uppgifter om telefonnummer. Ansvarig för vattenverket skall finnas tillgänglig under de tider då vattenverket används.

4. Utrustning som varnar om fel uppkommer vid pH-justering och desinfektion.

- Larmet skall vara tydligt och kunna uppfattas av de som använder vattnet ex. som en ljud eller ljussignal.

5. Larm som utlöses vid förhöjd turbiditet (=grumlighet) om verket använder ytvatten som råvatten och är utrustat med filter för avskiljning av turbiditet.

Distributionsanläggningen

Distributionsanläggningen skall skötas på ett sådant sätt att vattnet uppfyller föreskriftens krav när det når användarna. Detta förutsätter exempelvis god vattenomsättning, regelbunden rengöring av reservoar, minimerat läckage o.s.v.

Kvalitetskrav

Dricksvattnet skall vara hälsosamt och rent. Det skall inte innehålla mikroorganismer, parasiter eller ämnen som kan utgöra fara för människors hälsa och det skall uppfylla kvalitetskraven i bilaga 2 till föreskrifterna, d.v.s. gränsvärden för dricksvatten

Undersökningsfrekvens

Utgående dricksvatten

- För vattenverk som tillhandahåller vatten till färre än 2000 personer skall vatten från verket (direkt ur ex. hydrofor) normalt provtas 4 gånger per år; 3 mikrobiologiska kontroller samt en fullständig (mikrobiologisk + kemisk).

Dricksvatten hos användaren

- Dricksvattnet skall dessutom undersökas hos användare av vattnet, dels i normal kontroll och dels i utvidgad kontroll. I normala kontrollen ingår parametrar som bakterier, järn, pH och turbiditet m.m. Den utvidgade kontrollen omfattar alla ämnen som det finns gränsvärden för. Vattnet hos användaren (direkt ur ex. kökskranen) provtas 5 gånger per år; 4 normala kontroller och en utvidgad kontroll per år.

Egenkontroll

Den som producerar eller tillhandahåller vatten skall upprätta förslag till egenkontrollprogram för vattenverket. Programmet kan innehålla instruktioner, rutiner och strategier vad gäller:

- Rutiner för ordning, rengöring, underhåll och skötsel av utrustningen
- Provtagningspunkter, provtagningsfrekvens och omfattning av analyserna
- Rutiner för inspektion av vattentäcker, vattenverk och distributionsanläggningar, särskilt reservoarer samt annan tillsynsverksamhet
- Vilka åtgärder som skall vidtas vid försämrade vattenkvalitet eller vattenburen smitta, till exempel ytterligare provtagning, utökad omfattning av undersökningar (även parametrar som ej tas upp i bilaga 2 till föreskriften) kontakt med labb och kontrollmyndighet, samrådsförfarande och information till konsumenter
- Information om hur desinfektion kan sättas till, doseringsanvisning, vart desinfektionsmedel köps in, hur desinfektion går till
- Särskilda försiktighetsåtgärder och undersökningar vid omfattande reparationer eller andra arbeten i vattenverk och distributionsanläggning

Åtgärder

Om kvalitetskraven inte uppfylls, eller om dricksvattnet av annan anledning kan utgöra en hälsorisk, skall den som producerar eller tillhandahåller dricksvattnet omedelbart:

- Utreda orsaken till detta
- Vidta nödvändiga åtgärder så snart som möjligt
- Informera konsumenterna och ge dem de råd som är nödvändiga
- Informera tillsynsmyndigheten

Information

Den som producerar dricksvatten eller tillhandahåller det genom sin distributionsanläggning skall hålla tillräckliga och aktuella uppgifter om kvaliteten på dricksvattnet tillgängliga för konsumenterna.

Hela föreskriften finns på livsmedelsverkets hemsida: www.slv.se, sök på lagstiftning och föreskriftens nummer. Till föreskriften finns en vägledning som fungerar som en hjälp att tyda lagtexten. Även vägledningen finns på livsmedelsverkets hemsida under rubriken dricksvatten.